

4 HODNOCENÍ ÚROVNĚ ŽÁKŮ VE VYBRANÝCH ASPEKTECH SOCIÁLNÍ GRAMOTNOSTI

Hodnocení dosažené úrovně sociální gramotnosti vychází z výběrového souboru žáků 3. ročníku středních škol maturitních oborů vzdělání. Šetření bylo realizováno testovou formou v prostředí inspekčního systému elektronického testování InspIS SET, což je nutně spojeno s omezeními utvářenými jednak nutností výběru těch aspektů sociální gramotnosti, které jsou ze své podstaty testovatelné (navíc elektronicky), jednak působením dalších souvisejících vlivů.¹⁸ I přes tato omezení však šetření poskytuje důležité informace o úrovni přinejmenším části sociálních dovedností žáků, a to především v kontextu širších vazeb k dalším zjištěním.

Test úrovně vybraných aspektů sociální gramotnosti žáků byl vypracován ve dvou verzích, kdy žáci se speciálními vzdělávacími potřebami (dále i „SVP“) měli možnost výběru buď základní, nebo přizpůsobené verze testu (viz tabulka č. 4 pro počet žáků řešících jednotlivé verze testu). Základní verze testu byla tvořena celkem 45 úlohami dále členěnými na 48 otázek, kratší přizpůsobená verze testu obsahovala o pět otázek méně. Žáci se SVP, kteří si zvolili kratší verzi testu, tak měli na řešení společných otázek obou verzí testu doporučeně o něco více času. Pro celkové hodnocení a zajištění jejich srovnatelnosti byly výsledky žáků základní verze testu a přizpůsobené verze testu propojeny na vzájemně si odpovídající škálu.¹⁹

TABULKA 4 | Počty žáků řešících jednotlivé verze testu vybraných aspektů sociální gramotnosti²⁰

	Základní verze testu	Přizpůsobená verze testu
Počet žáků	14 887	519

4.1 Zaměření testu vybraných aspektů sociální gramotnosti a podoba testových otázek

Test úrovně žáků ve vybraných aspektech sociální gramotnosti byl vytvořen s převahou otázek vyžadujících po žákovi výběr jedné správné odpovědi ze čtyř či pěti nabízených možností. V několika případech měl žák za úkol nalézt v nabídce více správných řešení. Obsahově byly testové otázky rozděleny do dvou širších kategorií, které byly označeny jako „Komunikace“ (celkem 20 otázek) a „Situace“ (celkem 28 otázek).

V rámci první z uvedených kategorií se testové otázky zaměřily na dovednosti žáků v oblastech:

- komunikace prostřednictvím mediálního textu (např. nalezení informací, interpretace sdělení textu, hodnocení charakteru textu, posouzení věrohodnosti a manipulativního charakteru textu);
- komunikace prostřednictvím obrazového vyjádření;
- posouzení charakteru komunikace pro uvedený kontext (např. vyznění komunikace ve smyslu výčitek či usmíření, typická forma komunikace pro specifikovaný typ člověka).

V rámci druhé z uvedených kategorií se pak testové otázky zaměřily na dovednosti žáků v situacích spojených s:

- poskytováním zdravotní (první) pomoci;
- chováním člověka ve vymezených situacích v souladu s principy etiky;
- schopností aplikace vhodných ustanovení právních a jiných závazných předpisů,

přičemž převážná část otázek této oblasti se zaměřila na třetí z uvedených typů situací.

¹⁸ Například motivace žáka, fyzické a psychické rozpoložení žáka v daný den apod.

¹⁹ Za tímto účelem byl aplikován postup založený na neekvivalentních skupinách žáků s kotvícími položkami společnými pro oba testy a využit *equate package*, blíže viz ALBANO, A. D. (2016). *Equate: an R package for observed-score linking and equating*. *Journal of Statistical Software*, 74(8), 1–36.

²⁰ Z hodnocení byly vyřazeny výsledky se zvláštními charakteristikami (např. extrémně krátká doba řešení testu; vysoký podíl žákům nezobrazených otázek, tj. s nulovým časem zobrazení).